

Posudek vedoucího na práci Michala Steina „Reformy a modernizace v islámském světě: Turecko, Írán a Sýrie“

Michal Stein zachytil historický vývoj modernizačního hnutí ve třech zemích, které sice mají rozdílnou jazykovou kulturu a vytvořily si i odlišné národní identity, sdílejí však spolu islámskou tradici a historii jednoho regionu, jehož geopolitický profil byl posledního půl tisíciletí formován sousedstvím s Evropou, jejíž ekonomická, vojenská i politická moc až do 1. světové války neustále stoupala. Byla to právě evropská modernizace a s ní spjatá narůstající převaha nad Osmanskou říší a celým islámským světem, která spustila reformní pokusy v této oblasti. Evropská modernizace tak představovala zlatý standard, jímž se poměřovaly úspěchy i neúspěchy toho či onoho reformního hnutí.

Z tohoto rámce implicitně vychází i Steinova komparativní analýza a vyplňuje ho pečlivě shromážděnými fakty z historie tří vybraných zemí. Dochází přitom k zajímavým poznatkům, především co se týče sociálních struktur zděděných po předcházejícím řádu, pořadí a načasování reformu v jednotlivých oblastech (politika, ekonomika, vojenství) i ve vzájemném vztahu těchto oblastí (klíčový ve všech zemích byl vztah armády k politické elitě). Na rozdíl od podobných pokusů dává Stein prostor nejen diferenciaci reformních hnutí podle propracovanosti a systematičnosti reformního programu, ale také odlišení osobního stylu reformních vůdců. Stein do svého srovnání zahrnuje také vztah k menšinám, ženskou otázku, historickou tradici reformu a otázku sekularismu.

Práci považuji za velmi vydařený a pečlivě sestavený soupis rozdílů třech reformních trajektorií. Jejím nedostatkem je ovšem malá odvaha odpoutat se od faktografické matérie k větším generalizacím a konstrukci konceptuálních modelů. I

historická komparace totiž předpokládá schopnost překročit rovinu empirických faktů směrem ke konceptuálním mapám, schopným dát fakta do nových souvislostí či osvětlit jejich hlubší pozadí. Z toho důvodu navrhuji ohodnotit práci jako *velmi dobrou*.

Prof. Pavel Barša

Pavel Barša